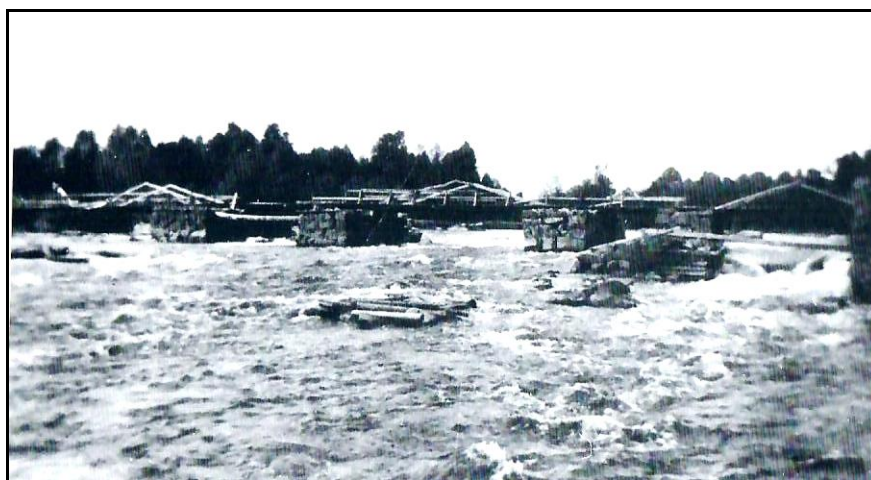

När Lagan, Bolmån och sjön Exen sänktes.

Vid tre tillfällen i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet gjordes försök att få till stånd en sänkning av vattennivån i Lagan, Bolmån och Exen genom utgrävning av fallet vid Hjulsnäs i Lagan. Syftet var att torrlägga stora arealer sankmarker, eller som det kallades i förrättningshandlingarna ”*vattenskadad mark*”, i anslutning till dessa åar och sjön Exen. Efter många turer blev planerna verklighet först i början av 1930-talet genom ”*Lagans och Bolmåns torrlägningsföretag år 1926*”.

Figur 1. Hjulsnäsfallet med byvägsbron.

I Lagan mellan Hamneda och Traryd utgjorde Hjulsnäsfallet översta delen av ett fallområde med flera större och mindre fall och forsar. Hjulsnäsfallet var ett gammalt kungs- och ålfiske. Här fanns på östra sidan av Lagan i Hamneda socken de sammanbyggda Hjulsviks och Hjulsnäs tullmjölskvarnar. Över ån fanns här också en byvägsbro som på västra sidan av Lagan anslöt till vägen mellan Traryd/Kärringelida och Hökhult/Skararp i Hinneryds socken.

De låglänta och sankna markerna utefter Lagan, Bolmån och sjön Exen uppströms fallet i Hjulsnäs översvämmades regelbundet och kunde endast brukas som slättermarker. Evald Jönsson har berättat från Öje vid sjön Exen att ”*Före sänkningen var de intill sjön liggande ängarna endast slätterängar, där man inte kunde gå torrskodd och där inga dragare kunde gå. Det vilda starrgräset slogs med lie, slätterkarlar och rävsesor vadade i vattnet och höet fick sedan bäras bort, eftersom det blev torrt*”. Vid laga skifte i Skararps by i Hinneryds socken 1847–1848 fick uppmätningen av ängsmarkerna utefter Lagan och Bolmån skjutas upp vid flera tillfällen ”*emedan de ligga flera alnar under vattnet*”. Likartade var förhållandena några år tidigare vid laga skifte i Bolmaryd i Nöttja socken då ”*de så kallade Hålmaderne ... hvilka vid taxeringen förledna året stodo under watten*”.

Förrättningen 1878

I maj 1878 inställde sig kommissionslantmätare Viktor Sandberg, biträdd av två gode män, i Horn i Hamneda socken för att här hålla syn och sammanträde ”*sedan fråga uppstått att sänka vattenståndet i en del af Laga ån genom borttagande af det vid Hjulsnäs befintliga vattenfall och genom utlösen af der varande qvarnwerk*”. Sökanden var kronolänsmannen Måns Böös som ägde hemmansdelar i Horns by. Ett trettio-tal berörda jordägare i Hamneda och Hinneryd socknar hade inställt sig till sammanträdet. Flertalet av dessa motsatte sig förslaget och ansåg att de ”*skulle lida förluster derigenom att deras ängar skulle försämras om vattnet blifve aftappadt tillkännagifvande dessutom att om sidlänt mark skall odlas och bära frukt, så måste man gödsla densamma och vi kunna ej undvara gödsel å våra åkerbackar.*” Efter upprop befanns att alla närvarande, förutom Böös och två jordägare från Horn och Hjulsnäs, inte alls ville delta i företaget.

Figur 2. Lagan, Bolmán och sjön Exen. Bolmán rinner från sjön Bolmen söderut genom sjöarna Kösen och Exen och mynnar i Lagan knappt tre kilometer uppströms fallet i Hjulsnäs.

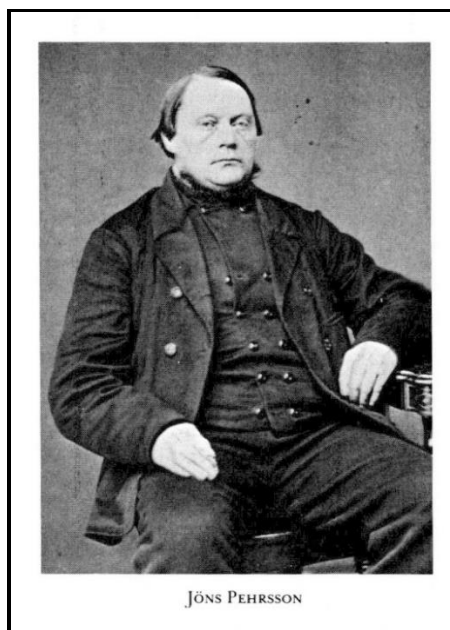

Till nästa sammanträde ett par månader senare hade också berörda jordägare i Nöttja socken kallats liksom ägaren till Hjulsnäs kvarnar riksdagsmannen Jöns Pehrsson i

Svaneryd, Hallaryds socken. Han motsatte sig hela företaget och påstod dessutom att förrättningen var olaglig. Sammanträdet avslutades med att sökanden tillsammans med tre hemmansägare från Horn och Hjulsnäs samt en i Bolmaryd i Nöttja socken ”förenat sig om att efter hemmantal bekosta provisionel undersökning” och om resultatet av denna ”utfalla till företagets fördel, de i så fall önska at förrättningsmannen skall gå i befattning med kallandet af ... nämnd för värdering av Hjulsnäs qvarnar.” Om en sådan ”provisionel undersökning” kom till stånd och, i så fall, vad resultatet blev är obekant. I vart fall kom inte företaget till stånd.

Figur 3. Kommissionslantmätaren och kaptenen vid Ljungby kompani Viktor Sandberg (1840–1905) (tv) och riksdagsmannen Jöns Pehrsson i Svaneryd, Hallaryds socken (1825–1882) (th).

Förrättningen 1885

Några år senare, 1885, var det dags för ny syneförrättning i samma syfte och med samma lantmätare som förrättningsman. Det var nu fråga om ”laga syn å de sidlända egor bestående af mader, kärr och mossar hvilka genom borttagande af det i Laga ån vid Hjulsnäs varande vattenfall blifva torrlagda”. Sökande var ägaren till Hornsborgs gård, änkefru Ebba Ramsay. Hon hade i början av 1880-talet köpt gården men, innan förrättningen påbörjades, överlätit den till en son och Hjulsnäs kvarnar till en annan son.

Första sammanträdet hölls i början av december 1885 i Nöttja sockenstuga. Ett hundratal berörda jordägare från Hamneda, Hinneryd och Nöttja socknar hade inställt sig. Förrättningsmannen hade innan sammanträdet upprättat kartor och förteckning över de ägor som berördes av företaget samt tagit fram förslag till plan för företaget vilken

presenteras för de närvarande. Förslaget gick ut på att en ca 600 meter lång kanal skulle grävas förbi fallet i Hjulsnäs på åns västra sida. Om botten på kanalen *”kom att ligga 1,8 meter under åns sommartyta så skulle sidlända egor, som nu voro föremål för torrläggning kunna fullständigt odlas och under alla tider af året brukas på för åker vanligt sätt.”* Förrättningsmannen hade tagit fram två alternativ till omfattningen av företaget. Vid det första avsågs sjön Exen sänkas tillsammans med Bolmån och Lagan och företaget skulle då omfatta all sidlänt mark från Hjulsnäs till Nöttja åbro. I det andra mindre alternativet skulle sänkningen endast omfatta Lagan och Bolmån nedströms Exen *”hvilken sjö då skulle blifva helt och hållet oförändrad för hvilket ändamål en fördämning skulle anbringas vid sjöns utlopp der ett vattenfall af 1,8 meter då kunde erhållas”*.

Figur 4. Ebba Ramsay (1828–1922) ägare av Hornsborgs gård, Hamneda socken 1881-1885 (tv) och Adolf Roos (1858-1937) Statens Lantbruksingenjör i Kronobergs län 1890-1919 (th).

Vid nästa sammanträde ett par veckor senare, också denna gång i Nöttja sockenstuga med ett hundratal sakägare överlämnades två likalydande skrifter, undertecknade av tillsammans cirka 100 personer. *”Förslaget eller ansökningen om utlösen af Hjulsnäs qvarnar med Damvärk, Gräfning i Laga ån för åfvanliggande maders Torrläggning och sänkning af Sjön Exen Bestrides Emedan företaget för närmar vår Enskilda rätt, var för utan ansökningen bestrides på Grund att Sökanden och de som möjligen sig med honom förena ej styrkt sig ega mer än hälften af den Jord som kan för Bättras och vinnas.”* Flertalet av de närvarande var också motståndare till företaget och förrättningsmannen hade stora svårigheter att hålla ordning på sammanträdet. Då sakägarna gavs tillfälle att yttra sig över förslaget *”började flera af dem att föra ett ytterst häftigt och förolämpande språk mot förrättningsmännen. ... Sedan tystnad sent om-sider erhållits framställde”* förrättningsmannen frågan om de närvarande ville delta i

torrläggingsföretaget. Ett nittiotal av de närvarande sakägarna förklarade då att *”de bestrida alla torrläggingsföretag å deras ägor hur de än må framställas”* och avsa-
de sig *”all den båtnad som genom sagde företag beredes deras jord.”* Sedan namnen
på dessa antecknats anmodades de *”att sig nu aflägsna, på det de som önskade före-
tagets fortgång måtte blifva i tillfälle att å frågan vidare besluta, hvilket under det
oljud och stojande som de personer förde, som afsagt sig sin delaktighet, ej kunde
låta sig göra. Som de flesta vägrade att efterkomma tillsägelsen att sig aflägsna eller
wara tysta, och sammanträdet på grund häraf icke kunde å sockenstugan fortsättas,
så tillkännagafs att sammanträdet kommer att fortsätta uti Klockare Nylanders strax
intill sockenstugan belägna bostad dit förrättningsmännen, åtföljda af å företaget
qvarstående sakegare, sig på grund häraf begåfvo.”* De kvarvarande sakägarna kunde
här i god ordning avsluta sammanträdet.

Genom att flertalet av sakägarna kring sjön Exen avsade sig delaktighet i företaget så
föll det första alternativet med företaget i dess större omfattning. Förrättningsmannen
ansåg då, mot bakgrund av att kostnaderna för de båda alternativen var i huvudsak li-
ka och att arealen jord som skulle torrläggas i det andra alternativet var avsevärt min-
dre *”att företaget i dess mindre omfattning för närvarande ej skulle fullkomligt nöjakt-
tigt löna sig, hvadan jag ej kan tillstyrka dess verkställande”*. Således kom inte heller
detta företag till utförande. Ägaren till Hornsborgs gård lär i stället ha odlat en del av
markerna genom invallningar och pumpar.

Lagans och Bolmåns torrläggingsföretag år 1926

Gemensamt för de tidigare företagen var att man helt saknade stöd hos flertalet av de
berörda markägarna. Sökanden var enskilda större jordägare. Det stora antalet sakäg-
are som berördes av företagen såg inte fördelarna och vinsterna med dessa projekt.
Vid nästa försök, med ansökan om förrättning avseende *”reglering av vattenståndet
dels i den del av Lagaån, som ligger mellan fallen i Hjulsnäs och Sunnerborg, och
dels i Bolmån och sjön Exen”*, inlämnad 1916, var sökanden istället cirka 45 jordäg-
are från Hamneda och Nöttja socknar. Även i detta fall var syftet med ansökan torr-
läggning av mark inom socknarna Hamneda, Nöttja och Hinneryd. Huvuddelen av
fallen vid Hjulsnäs ägdes då sedan ett decennium tillbaka av Staten och var ställt un-
der Kungliga Vattenfallsstyrelsens förvaltning. En mindre del ägdes av Strömsnäs
Bruks AB. Kvarnen hade lagts ner i slutet av 1880-talet.

Första sammanträdet hölls i augusti 1917 vid Hornsborgs järnvägsstation. Förrätt-
ningsman var Statens Lantbruksingenjör i Kronobergs län, Adolf Roos. Ett 30-tal
intressenter var närvarande liksom ombud för Vattenfallsstyrelsen. Förrättningsman-
nen hade genomfört avvägningar och pejlingar i Lagan och kommit fram till *”att*

hufvudsaklig av snart sagdt enda hindret för vinnandet af en nöjaktig Torrläggning utaf nu ifrågavarande marker, utgöres af den å en sträcka af omkr. 500 m. närmast ofvanför Hjulsnäsfallet befintliga förhöjning af åbotten.”

Nästa sammanträde hölls i Hornsborg två år senare och nu med ny förrättningsman, lantbruksingenjör Ivar Helin. Närvarande var ett 30-tal av de sökandena, samt ombud för Lagamills AB, Sydsvenska Kraftaktiebolaget och Strömsnäs Bruks AB. Ombuden för dessa bolag motsatte sig sänkningen av sjön Exen och hotade med att överklaga ett sådant förslag.

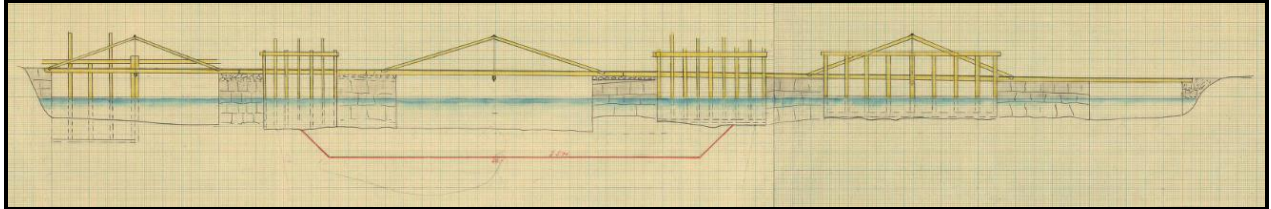
Förrättningen fortsatte i april 1920, denna gång i Hamneda kommunalrum. Omkring 45 sakägare var själva närvarande och nästan lika många var representerade via ombud med fullmakter. Förutom bolagsombuden hade också ombud för Hamneda kommun, Skåne-Smålands Järnväg och Vattenfallsstyrelsen inställt sig. Kontraktsprosten Fries i Ljungby var förordnad av domkapitlet ”*för bevakande av de ecklesiastika fastigheterna(s) ... rätt och bästa*”. Jägmästaren i Sunnerbo revir var kronoombud för de i företaget ingående kronodomänerna. Vid sammanträdet presenterades en plankarta över den mark som berördes av torrläggningföretaget. ”*Hvarje af företaget berörd fastighet genomgicks, hvarvid fastighetsägarens namn antecknades med ledning af kartan, från häradskrifvaren i Ljungby erhållna utdrag ur mantalslängderna samt de närvarandes uppgifter.*”

Kraftbolagen framförde att vid en överklagandeprocess, om förrättningen kom att omfatta sänkning av sjön Exen, ”*komme dessa att uppställa fordringar på erhållande af skadestånd för genom sjösänkningen minskade magasineringmöjligheter*”. Sökandena klargjorde att de bestrider varje anspråk på skadeersättning från bolagens sida.

Förrättningens slutsammanträde hölls sedan i mars 1926 i Hamneda. Ett femtiotal sakägare var närvarande. Riksdagsmannen Per Gustafsson i Benestad, Alvesta var nu ombud för en av de drivande sakägarna i företaget, en lantbrukare från Hornsborg. Närvarande var också ombud för Kungliga Vattenfallsstyrelsen, Sydsvenska Kraftaktiebolaget, Floboda Vattenfalls och Industri AB i likvidation, Bolmåns och Lagaåns Flottningsförening och Sunnerbo väghållningsdistrikt. Sydsvenska Kraftaktiebolaget hade nu ändrat sig angående sjön Exens sänkning och återkallat sina ”*tidigare framställda krav på skadeersättning*”. Vid mötet lästes upp det förslag till utförande av företaget som förrättningsmannen och gode männen tagit fram med tillhörande ägo-beskrivning och värderingslängd, förteckning över sökandenas mark, grävningstabell, kostnadsförslag samt synemännens utlåtande och värderingsinstrument över fallet i

Hjulsnäs. Därefter utsågs syssloman och arbetsstyrelse för företaget. Det bestämdes att ”Företaget skall benämnas Lagans och Bolmåns torrlägningsföretag år 1926.”

Figur 5. Ritning i förrättningshandlingarna över byvägsbron över Lagan vid Hjulsnäs sedd från norr (uppströmssidan). Bron var belägen ca en km uppströms dagens vägbro (väg E4) över Lagan.

Vattenfallsstyrelsens ombud anmälde missnöje över förrättningen och framförde bland annat att kronan 1908 förvärvat andelar i Hjulsnäsfallet tillsammans med andra vattenfall nedströms i avsikt att bygga ut dessa i samband med elektrifieringen av södra stambanan. Ombudet anförde vidare att Vattenfallsstyrelsen kräver full ersättning för den fallförlust man får till följd av företagets genomförande, inklusive ränta för den tid Kronan ägt fallet. För att förhandlingsvägen lösa den uppkomna frågan uppdrog sökandena åt riksdagsman Gustafsson att ”å företagets vägnar träda i förbindelse med Kungl. Vattenfallsstyrelsen i afsikt att åvägabringa ett återkallande af Kungl. Styrelsens missnöjesanmälan.” Syneförrättningen kunde därefter avslutas ”Sedan protokollet upplästs och godkänts, och då intet vidare fanns att anföra”.

Det således beslutade företaget innebar att genom sänkning av falltröskeln vid Hjulsnäs med ca 2,3 meter och schaktningar i Lagan skulle vattenståndet i ån sänkas med cirka en meter från Hjulsnäs upp till Sunnerborg. Utgrävningen av Hjulsnäsfallet skulle även medföra en ungefär lika stor sänkning av vattenståndet i Bolmån från dess inflöde i Lagan ända till Nöttja åbro och då också i sjön Exen. De arbeten som erfordrades i Lagan var muddring och bergsprängning vid Hjulsnäs, totalt cirka 575 meter, utgrävning av två grund strax nedanför Hornsborgs landsvägsbro, totalt cirka 15 meter samt muddring av två sträckor om vardera cirka 500 meter mellan Hornsborg och Sunnerborg. I Bolmån behövdes inga rensningsarbeten ”då de sänkta vattenstånd, som här erfordras för omgivande marks torrläggning, komma att erhållas utan särskilda rensningar.”

För att uppnå torrläggning av all den mark som ingick i företaget krävdes även uppgrävning av en del avloppskanaler i olika delar av området. De bäckar som på detta sätt skulle kanaliseras i sitt nedre lopp var Hökhultsbäcken, avlopp från Hornsborg, Skararpsbäcken, Malmarydsbäcken, Bölmingebäcken, Balkarpsbäcken och Röreån. ”Avloppen ifråga skola ej uppgrävas i samband med företagets utförande, då intet

yrkande härom framställt under förrättningen.” Det överläts i stället åt berörda markägare att gemensamt utföra dessa arbeten. Vidare erfordrades ombyggnad av Hjulsnäs byvägsbro och eventuellt också förstärkning av landfästena vid Hornsborgs landsvägsbro. Det fanns dock ett förbehåll när det gällde bron i Hjulsnäs. ”För det fall att planerade vägen Hinneryd – Hornsborg kommer till utförande, hvilken väg är afsedd att framdragas antingen öfver Bolmån mellan Lagan och Exen eller öfver Lagan strax nedanför Bolmåns inflöde, bestämma synemännen, att ombyggnaden af Hjulsnäs byvägsbro ej skall ingå i företaget, enär bron ifråga i dylikt fall anses obehöflig.”

Figur 6. Torrläggning av mark inom Extorp och Bolmaryd i Nöttja socken samt landvinning i sjön Exen. Karta upprättad vid förrättningen (tv) och utsnitt från äldre ekonomiska kartan från omkring 1950 (th).

Lagan och Bolmån var inrättade som allmän flottled. Vid Hjulsnäs fanns en flottningsrännan där virket släpptes fram under bron. ”Genom företagets utförande kommer flottningsarbetet att underlättas då flottningsrännan blir obehöflig och virket kan fritt framgå i ån.”

För de berörda markägarna innebar företaget att nästan 1 300 hektar vattenskadad mark beräknades kunna torrläggas varav omkring 115 hektar utgjorde landvinning i sjön Exen. Av arealen var cirka 400 hektar åker, cirka 600 hektar äng och odlingsmark samt cirka 200 hektar annan duglig mark. Av all den mark som beräknades kunna torrläggas låg cirka 20 % i Hinneryds socken, knappt 30 % i Nöttja socken och

resterande del i Hamneda socken. De byar som fick mest mark torrlagd var Horn i Hamneda socken och Skararp i Hinneryds socken.

Synemännen hade under förrättningens gång genomfört värdering av den mark som ingick i företaget, dels i dess aktuella vattenskadade tillstånd och dels i dess beräknade framtida tillstånd efter arbetenas utförande. Skillnaden här emellan, dvs den jordförbättring (båtnad) som skulle uppkomma genom företagets genomförande, uppskattades till totalt cirka 400 000 kr. Kostnaden för att utföra företaget (inklusive uppgrävning av avloppskanaler) beräknades uppgå till strax över 300 000 kr och utgjorde därmed 76 % av beräknad båtnad. Företaget var således lönsamt. Kostnaderna ”skola fördelas mellan de i företaget ingående fastigheterna i mån af den genom företagets utförande uppkommande, på hvarje fastighet uppskattade, jordförbättringen.” Kostnaden för framtida underhåll skulle fördelas på motsvarande sätt. Företaget erhöll statsbidrag på mellan en tredjedel och hälften av kostnaderna.

Figur 7. Del av de genom företaget torrlagda markerna i Bolmaryd, Nöttja socken. Torrläggningen av marken har sedermera förbättrats genom invallning och omfattande täckdikning.

Av den beräknade kostnaden svarade schaktnings-, muddrings- och sprängningsarbetena för något mer än hälften och ersättningar för inlösen av fallet i Hjulsnäs för omkring en fjärdedel. Det visade sig att byggnadsverken vid fallet var i dåligt skick. ”Den vid fallet befintliga synnerligen bristfälliga dammen är af sådan beskaffenhet, att densamma ej till någon del kan användas vid en blifvande utbyggnad af fallet. Ej heller finnas några anordningar för ålfisket af sådan beskaffenhet, att någon ersättning härför skall utgifvas”.

Riksdagsman Gustafsson lyckades inte förmå Vattenfallsstyrelsen att återkalla sin missnöjesanmälan utan styrelsen fullföljde sitt klander av syneförrättningen. Ärendet avgjordes genom dom i Sunnerbo häradsrätt i augusti 1927. Rätten gick på torrläggningsföretagets linje och fastställde syneförrättningen. Arbetena kunde därmed påbörjas.

Figur 8. Jordbruksmark kring Bolmån och Lagan i bla byarna Skararp i Hinneryds socken och Horn i Hamneda socken. Byn Skararps marker ”Skararps ängar” är belägna väster om Bolmån och Lagan söder om sjön Exen. Utsnitt från äldre ekonomiska kartan från omkring 1950.

Under 1930 var arbetena till största delen utförda men det återstod muddring i Lagan på en sträcka av ca 500 meter vid Hällorna mellan Hornsborg och Sunnerborg. Här hade oväntat påträffats berg under hela åbotten varför upptagning av den fastställda sektionen skulle medföra en avsevärd kostnadsfördyring. Företaget föreslog därför i ansökan till Söderbygdens Vattendomstol att bergbotten skulle avtäckas i en avsevärt bredare sektion än vad som angavs i planen. Beräkningar visade att detta skulle medföra obetydliga skillnader i vattenståndet vid högvatten och endast smärre avvikelser

vid medelvatten. Ändringen skulle därför inte medföra någon minskning av den beräknade båtnaden för uppströms liggande fastigheter. Vattendomstolen lämnade i sitt utslag i februari 1931 bifall till ansökan. Nästan 15 år efter att ansökan om syneförrättning lämnats in kunde företaget så slutföras.

Företaget kom i huvudsak att utföras på det sätt som angavs i förrättningshandlingarna. Byvägsbron vid Hjulsnäs blev dock inte ombyggd utan revs i samband med muddringsarbetena. Detta trots att någon väg mellan Hinneryd och Hornsborg med ny bro över Bolmån eller Lagan aldrig kommit till stånd.

Flera av de bäckar som enligt förrättningen skulle grävas upp till ”avloppskanaler” i sina nedre lopp om att grävas upp i egna mer omfattade torrlägningsföretag medan det i några av bäckarna aldrig kom till stånd någon uppgrävning.

Vid jämförelse med kartor och ritningar i förrättningshandlingarna och senare ekonomiska kartor ses en avsevärd ökning av åkermarken inom båtnadsområdet. Betydande del av den torrlagda marken som vid förrättningen klassats som ”äng- och odlingsmark” samt ”annan duglig mark” har kunnat odlas upp och överföras till åker. Stora delar av dessa arealer brukas ännu i dag, framförallt som vall. Däremot har inte landvinningen i sjön Exen blivit uppodlad. Sammantaget måste torrlägningsföretaget anses som ett framgångsrikt projekt även om påverkan på miljö och kulturmiljöer varit betydande med bland annat stora förändringar i sjön Exen. Vid sänkningen av sjön blottades de långgrunda sandstränderna och förvandlades på många ställen till gytjevikar med ogenomträngliga vassbälten. De efterföljande kraftverksutbyggnaderna och vattenregleringarna torde dock i dag ha en minst lika stor miljöpåverkan.

Figur 9. Skararp ängar. Huvuddelen av de torrlagda markerna brukas i dag. Framförallt odlas vall men också en del spannmål (havre).

Det var inte alla berörda jordägare som under förrättningen var positivt inställda till företaget och dess genomförande. Skararps by har stora marker invid sjön Exen och på västra sidan av Bolmån och Lagan. Enbart i denna by beräknades cirka 230 hektar mark torrläggas varav omkring 22 hektar åker och 191 hektar äng och odlingsmark. Ingen jordägare från Skararp var bland de sökande till förrättningen eller tillhörde de som under förrättningens gång anslöt sig till sökandena. Snarare tycks markägarna här varit negativa till det planerade företaget. Bland annat vägrade flera bönder i Skararp att skriva på mottagande av kallelsen till slutsammanträdet. Med hänsyn till den stora nytta man fick av företaget är Skararpsböndernas agerande under förrättningen förvånande.

StenInge Arnesson

Källor

Förrättningshandlingar

- 1878 respektive 1885 års syneförrättningar
- Lagans och Bolmåns torrlägningsföretag år 1926
- laga skifte i Bolmaryd 1840–1844
- laga skifte i Skararp 1847–1848

Severin Eliasson, Hamneda sockens historia

Evald Jönsson, En tidsresa

En bok om Nöttja

Tidningen Vestkusten, Number 46, 17 November 1927